

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Art. 6. De indagandis humanarum Actionum circumstantiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

rè decentiæ modum excessisti? an immodicè cachinnatus es, aut in communi conversatio ne instar alicujus stentoris vociferatus? an vitulorum instar arsus & brachia diduxisti; alium huc vel illuc traxisti, petisti lapidibus, percussisti, pileum dejecisti, aut indecoro aliquo gestu castitatem læsisti? hæc aliaque similia immodestiæ nomine veniunt. At nonne iterum clarè perspicias, te, sicut ipsemet peccari speciem non agnovisti, ita etiam causam futurum, ut neque Confessarius, quid velis, ullatenus assequi possit. Quapropter ut meliùs te Confessario tuo declarare possis, meliùs etiam tuam conscientiam excuties, & videbis, quodnam tuum opus in particulari sit, quod patrasti, quale & cujus speciei &c. sic enim & te, & tuum Confessarium gravi liberabis molestia.

ARTICULUS VI.

De indagandis humanarum actionum circumstantiis.

34. Actus humanus, ut suppono nunc, aliud non est, quàm actus liber, seu qui positus ijs, quæ ex parte actus primi proximi ad agendum requiruntur, potuit à suo principio non procedere, sed ejus oppositum, v. g. cum principio adæquato eliciendi amorem potest conjungi odium &c. Et actui humano sic definito suas esse circumstantias, tribuentes ei bonitatem vel malitiam, hætenus à nemine, ut arbitror, dubitatum est. Hac ergo veritate suppositâ, cetera, quæ huc faciunt, prosequamur. Sit

§. I.

Quid & Quotuplex sit generatim circumstantia?

35. Actus humani seu liberi circumstantia est tale prædicatum, quod actui ipsi jam in certa specie morali constituto accedit, & substantiam actus quasi circumstat; ut videre est v. g. in furto, quæ est rei alienæ contrectatio, invito domino. Jam si res illa sit profana, surreptio ejus est furtum simplex, in sua specie perfectum; si verò res eadem sit sacra, rationi furti accedit, seu additur furto alia species seu malitia moralis, nimirum sacrilegij, & facit actionem furci multò pejo rem. sic homicidium est actio, qua homini injustè vita adimitur: si ergo persona illa, quæ occiditur, sit sanguine juncta v. g. pater, illud consanguinitatis accidens seu prædicatum dicitur circumstantia, quæ facit, ut homicidium sit longè gravius, & vocetur parricidium. Simile est in genere virtutum. Nam jejunium v. g. spectat per se ad temperantiam: si vero ad id etiam ex voto tenearis, ad religionem. Hac circumstantiæ notione præmissâ

Præter singulorum peccatorum mortalium speciem investigandæ sunt etiam eorundem circumstantiæ, quæ communiter numerantur septem, hoc versu comprehensæ. *Quis? quid? ubi? quibus auxiliis? cur? quomodo? quando?*

Aliam circumstantiarum divisionem referemus *infra n. 48.* postquam generalem quandam earum explanationem præmiserimus.

§. II.

Generalis quadam circumstantiarum expositio.

36. Notitiam circumstantiarum ad expediendam & facilitandam Confessionem necessariam esse, constat tum ex eo, quòd inde innumeri & ad praxin valde utiles casus resolvi queant: tum ex *Cap. Consideret. 1. de Pœnit. Dist. 5. & cap. aut facta. 19. ibid. dist. 1. ex Cap. Omnis utriusque de pœnit. & remiss. & ex cap. sicut dignum. de homicidio*: & demum ex Trident. Concil. *sess. 14. c. 5. & can. 7.* ubi expressè decernitur, circumstantias speciem mutantem, specialiter esse explicandas in confessione: quod equidem, quis faciet, si nesciat, quænam sint hæ circumstantiæ? Qua de causa idem Concilium *dicto cap. 5.* tanquam à ratione alienum meritò reprehendit, quod aliqui imprudenter dixerint, easdem circumstantias ab hominibus otiosis excogitatas esse. Jam ad singulas descendamus.

De circumstantia quis?

37. Denotat hæc qualitatem seu conditionem personæ non confitentis sed peccantis: siquidem ratio habenda non est personæ, qualis nimirum ea sit, quando confiteretur, sed qualis fuerit, quando peccatum admisit: id quod universim notandum est pro omnibus aliis circumstantiis, quæ quidem non sunt attendendæ, nec explicandæ secundum præsentem confitentis statum, sed secundum statum, quem habebat pœnitens, quando peccavit. Hujusmodi autem qualitates seu conditiones, in persona peccante considerandæ, sunt, esse sacram, seu

profanam; matrimonio aut voto ligatam, vel iisdem solutam; consanguinitate vel affinitate junctam in hoc vel illo gradu; constitutam in regimine vel officio; aut speciali adstrictam lege, vi cuius ad aliquid agendum, impediendum, vel evitandum teneatur. Præter has circumstantias sunt adhuc aliæ nonnullæ, quæ se tenent ex parte confitentis, seu potius peccantis. Prima est in ordine ad copulam carnalem, videlicet, si ad eam exercendam sit impotens, vel sponsalia cum una contraxerit, postea verò fornicetur cum alia. Secunda est dignitas operantis, ut si peccans sit Episcopus, Prælati &c. Tertia est ignorantia vel error, an scilicet, qui peccavit, laborarit errore vel ignorantia vincibili & mortaliter culpabili, vel invincibili seu inculpabili. Quarta est consuetudo, an videlicet peccati, quod quis committit, habeat inveteratam consuetudinem vel non. Quinta est virginitas, an, qui contra castitatem peccavit, sit vel non sit virgo.

De circumstantia quid?

38. Ad hanc circumstantiam multa pertinent, quæ ad tria ferè capita reduci possunt, quorum Primum est de iis, quæ se tenent ex parte rei volitæ; Alterum de iis, quæ se tenent ex parte personæ, ad quam peccatum terminatur: quæ circumstantia à Theologis cum Cicerone appellari solet *Circa quid*. Tertium est de effectu secuto ex peccato, quod est etiam aliquo modo objectum volitum: de quibus singillatim agendum. Et quidem

39. Quod ad ea, quæ ad primum caput spectant, attinet, multa sub eo comprehenduntur, quæ ad parandam confessionem

tionem & ejus praxim scitu sunt necessaria. Et imprimis ad hanc circumstantiam pertinet non ipsa rei substantia physica, sed sola illius qualitas seu conditio, an nimirum res malè concupita sit sacra vel profana: ad furtum enim v.g. parum refert, sitne res ablata aurea vel argentea, ærea vel lignea: at verò sacram eam esse, plurimum sanè refert, ut videbimus. II. ad eandem circumstantiam pertinere videtur quantitas objecti, sitne illud magnum vel parvum, v. g. an mille vel decem aut reos furto sublegeris. III. ad eandem circumstantiam reduci posset quantitas ipsius peccati secundum durationem successivam: an videlicet in actu malo perseveraveris per horam vel diutius, vel etiam non tamdiu. Sed de hoc commodiùs infra dicemus, agentes de multiplicatione peccatorum: si enim duratio peccati explicanda est, ad hoc potissimum explicari debet, ut constet aliquo modo multiplicatio peccatorum, quæ illo tempore fieri potuerunt. IV. ad eandem circumstantiam pertinet diversitas præceptorum circa unam eandemque rem: sæpe enim contingit, ut una eademque res diversis præceptis imponatur, aut à diversis legislatoribus. quod accidit v. g. si festum alicujus sancti incidat in diem dominicum, vel vigilia alicujus Apostoli in quadragesimam, aut quatuor tempora.

40. Ad II. caput ejusdem circumstantiæ, quod spectat, considerandum est, an persona, circa quam peccasti, sit Deo sacra per votum, vel profana matrimonio ligata, vel soluta, sanguine vel affinitate juncta &c. v. g. an is, quem percussisti, fuerit Clericus, vel laicus; an parens tuus, vel alius extraneus, cujus

famam vel honorem detractio, aut contumeliâ læsisti. Est enim talis persona pars materiæ illius peccati, & ideò meritò sub hac circumstantia continetur. Ut ergo qualitas operis cognoscatur, attendendum est ad qualitatem seu conditionem ipsius personæ, ad quam peccatum terminatur, ut *supra n. 37.* in prima circumstantia. Huc spectat, an persona, cum qua peccatur, sit spiritualis filius vel filia ipsius Confessoris, quæ denominatio ex eo oritur, quòd quis alterius confessiones pro sacro tribunali exceperit.

41. Tertium ex iis, quæ *supra n. 38.* dixi, pertinere posse ad hanc circumstantiam *quid*, est effectus ex ipsa personæ peccantis operatione secutus. Pro quo meliùs intelligendo oportet breviter adnotare, in peccato v. g. quo alium veneno occidisti, intervenire in primis internum voluntatis actum, quo decrevisti illi dare venenum; deinde actionem externam, quam vi prioris voluntatis exercuisti, & venenum præparasti, & porrexisti: ac denique effectum ipsum, videlicet mortem illius, cui venenum propinasti. Quæstio nunc est, an in confessione satisfacias, dicendo, te venenum lethale alteri porrexisse; an verò necesse sit addere, quod veneno porrecto illum occideris. Hanc quæstionem *infra p. 5. n. 67.* resolvimus, & pœnitentem ab onere confitendi talem effectum absolvimus.

De circumstantia Ubi?

42. Denotat hæc locum secundum quandam suam qualitatem, aliquid conferentem ad malitiam actûs humani, seu profecti à libera voluntate; ejusmodi

qualitas est, quod locus sit sacer, vel profanus, publicus vel non.

De circumstantia Quibus auxiliis ?

43. Significat hæc partim instrumenta propriè dicta, quibus homo ad peccandum utitur, ut sunt gladius, sclopetum, aut alia arma, quibus ad homicidium committendum uteris; partim media (sive de in ea sint res sacræ, ut Sacramenta, reliquiæ Sanctorum &c. sive non, sive etiam aliàs jam veritæ, sive non) quibus ad intenti finis consecutionem uteris, ut, si furetis ad faciendam eleemosynam; mentiaris ad tuam vel alienam vitam conservandam; ores, confitearis ad captandam vanam gloriam; rem sacræ adhibeas ad homicidium, vel quodcunque aliud peccatum perpetrandum &c. Ad hanc circumstantiam pertinet auxilium & interventus aliarum rerum animatarum, præcipuè hominum, quorum operam ad finem malum quæsivisti, eosque proinde ad operis societatem, vel jussu, vel suasu, vel consilio sollicitasti.

De circumstantia Cur ?

44. Huc propriè loquendo non spectant aliæ peccatorum causæ, sed sola finalis, quæ ex parte intellectus movet, & suggerit rationem seu motivum, quo possumus respondere interroganti, cur hoc aut illud fecerimus. Nomine autem hoc non intelligitur finis intrinsecus, ipsius operis, sed extrinsecus, id est, is, in quem actus seu opus refertur non ex se, sed ex intentione ipsius operantis: quisque enim ex suo arbitrio potest sibi sui operis alium finem præstituire, præter illum, qui in

ipso opere reperitur: ut, si det eleemosynam, non tantum quia alienam miseriam sublevat (qui est ipsius operis intrinsecus finis) sed propter vanam gloriam: hic enim finis extrinsecus est respectu eleemosynæ, utpote cui nimis accidentale est, ad hunc vel illum finem ab operante referri. sic enim furti finis potest esse ebrietas, cum quis nimirum furatur, ut inebriari possit: nec enim furtum aliter ordinatur ad ebrietatem, quam quia per illud hanc aliquis intendit. Similiter studium vel lusus finis esse potest ommissionis facti, ex præcepto audiendi; cum nempe quis omittit sacrum, ut studiis vel lufui operam dare queat; non enim ommissio ista ad studium refertur, nisi ex ipsius operantis voluntate. Sic ex intentione quandoque etiam ipsa facti auditio, cum ad finem malum ordinatur, v. g. ut turpi alloquio vel aspectu frui, quis possit, viatiatur.

De circumstantia Quomodo ?

45. Significat hæc modum operis, non substantialem, qui videlicet ad substantiam actionis aliqua ex parte spectat, qualis est violentia, sed accidentalem tantum, seu cum actu ipso per se non conjunctum. Huc spectat intensio aut remissio actus; item an ex scientia, vel malitia, an ex ignorantia vel passione metu vel dolo, clam vel apertè aliquid fiat. Ad eundem peccandi modum spectat etiam, an quis peccarit ex consuetudine: an dum exercuit actum turpem, ac venereum gestaverit reliquias Sanctorum ex collospensas, &c.

De

De Circumstantia Quando?

46. Significat hæc tempus; quo nomine intelligitur vel ipsa cuiusque rei mora seu duratio, vel tempus, quod Philosophi vocant extrinsecum, estque mensura actionum humanarum, seu id, in quo humanæ actiones fiunt. Hoc autem considerandum est secundum quandam suam qualitatem, similem qualitati, quam in loco servandam esse dixi n. 42. videlicet, quod festum & sacrum sit, feriatum & profanum, nocturnum vel diurnum, ante-vel pomeridianum, dies veneris aut sabbati &c.

47. Porro ex prædictis circumstantiis possunt uni alicui actui una vel plures, præsertim finales accedere: v. g. potest quis furari, ut possit fornicari, inebriari, conducere alium ad homicidium &c. Ratio hujus desumi potest ex ipsa voluntate: cum enim ea ad unum non sit determinata, pro sua, quâ poller, libertate potest supposita actus deformitate ex malo motivo ulterius progredi, & aliam, ut in exemplo allato patet, malitiam præstare ratione alterius circumstantiæ. Et sic idem actus erit in duplici, triplici &c. specie morali, & duplex, triplex &c. peccatum. Idem est de actu virtutis.

48. Ad hæc inter easdem circumstantias magna est differentia. Aliæ enim vocantur *impertinentes*, quæ nimirum speciem aut gravitatem actus nec augent, nec minuunt, multò minùs mutant; & ideo etiam ad variandam moralem æstimationem nihil faciunt. Quales sunt furari die vel noctu, aurum vel argentum; percutere dexterâ aut sinistrâ, fer-

ro velligno; detrahere manè vel vespere; mentiri die Martis vel Veneris. In his enim & similibus nihil peculiari consideratione dignum cernitur. Aliæ sunt, quæ *speciem actus*, cui accidunt, omninò mutant, seu potius, quæ uni speciei (quæ in actu humano reperitur, ac supponitur) superaddunt novam aliam speciem, ita ut in tali actu jam sit duplex malitia, quarum una ab altera specie morali differat. Aliæ sunt, quæ actioni humanæ nullam quidem novam malitiam, specie distinctam, adferunt; sed eam, quæ actui propria est, solùm *aggravant*, idque magis vel minùs notabiliter; ita, ut quod in se est peccatum magnum seu grave & mortale, fiat majus, vel maximum. Sic furtum intra suam speciem crescit, crescente quantitate rei ablata. Gravius enim est, furari decemaureos, quàm ænum. Sic peccatum commissum ab Episcopo, Prælato, Religioso, Clerico &c. majus est illo, quod committit in simili dignitatis gradum non constitutus, quantumvis alioqui utriusque peccatum sit ejusdem speciei. sic qui actu valde intenso v. g. odii alium prosequitur, plus peccat, quàm is, cujus odium est valde debile aut remissum. Aliæ sunt, quæ malitiam actus *minuunt*; quod potest fieri dupliciter: primò ita, ut ex peccato, quod seclusa tali circumstantia esset mortale, vel omninò nullum sit peccatum, vel solùm veniale. secundo ita, ut maneat quidem in sua specie idem, minori tamen culpæ seu vitio alicui detur. sic qui metu alicujus mali impendentis ad furtum committendum impellitur, minùs peccat, quàm is, qui nullo metu ad actus furatur: ratione enim metus furtum non est

omnino

omnino voluntarium, sed aliquo modo involuntarium. Aliæ denique circumstantiæ sunt, quæ *transcendentales* appellantur, & sunt illæ, quæ in quovis peccato, saltem mortali includuntur: cuiusmodi sunt, esse DEO ingratum, inobedientem, irreligiosum; contemptus item aut vilipensio divinæ Majestatis &c. quodcunque enim peccatum committas, Deo ut summo tuo benefactori ingratum te exhibes; eidem, ut supremo legislatori, prohibenti omne etiam levissimum delictum, non obtemperas; eundem etiam vilipendis, vel minoris, quàm deceat & oporteat, æstimas &c.

49. Ut autem exactiùs cognoscas, quando circumstantia mutet speciem actûs, vel intra eandem speciem tantùm aggravet malitiam ejusdem actûs, hanc accipe Regulam. Si circumstantia sit contra specialem aliquam virtutem sub præcepto obligantem, & specie distinctam ab ea, contra quam est actûs substantia, mutat speciem, seu malitiæ jam ante in actu repertæ dat novam speciem: si verò circumstantia non habeat talem repugnantiam, tunc non mutat speciem, sed solùm aggravat, hoc est, facit, ut peccatum in sua specie jam perfectè constitutum fiat gravius: in quo tamen ipso excessu intra eandem speciem est nonnullum discrimen: quandoque enim is excessus est valde notabilis, quandoque verò non est. Hæc Regula, ut bene intelligatur, exemplo potest illustrari. Igitur auferre rem alienam invito rationabiliter dominio, præcisè simplex est furtum contra justitiam, si ea res sit profana: at verò si sit sacra, jam accedit nova malitia specie distincta propter ejus circū-

stantiam, ratione cujus ea rei alienæ surreptio opponitur novæ virtuti specie distinctæ, nimirum Religioni, & consequenter præter malitiam injustitiæ continet etiam malitiam sacrilegii. At verò furtum decem aureorum non differt specie à furto unius aurei: non enim major ille excessus quantitatis in furto facit, ut ablatio rei alienæ alteri cuiquam virtuti repugnet, quam illi ipsi, cui opponitur ablatio rei alienæ in minori quantitate, nimirum soli Justitiæ.

§. III.

Quenam circumstantia in particulari mutent speciem actûs?

Ex regula priori numero traditâ etsi facilè definiri possit, quenam ex septem illis vulgaris circumstantiis, & quando mutent malitiæ speciem, vel non: pro majori tamen explicatione & intelligentia rursus singulas percurramus, & quæ generatim diximus, speciatim ostendamus. Igitur

Circumstantia Quis?

50. Tribuit novam malitiæ speciem, si persona, quæ peccat, sit voto, juramento, aut matrimonii vel sponsalium vinculo ligata, vel sanguine juncta, vel ex officio aut speciali aliqua lege ad aliquid agendum tepeatur. Ceterum I. repetitio ejusdem voti, etsi peccatum quod contra ipsum committitur, aggravat, nullam tamen illi differentiam specificam addit. Idem est de juramento, si circa eandem rem sæpiùs repetatur; aut de præcepto ab eodem superiore circa unam eandemque rem sæpiùs iterato: quan-

quamcumque enim vota, juramenta &c. circa eandem rem multiplicentur, non tamen, ut Sanch. de Matr. l. 7. D. 27. n. 27. & l. 1. Mor. c. 14. n. 10. Lug. D. 16. f. 4. n. 146. Tambur. l. 2. c. 1. §. 8. n. 52. & in Decal. l. 3. c. 16. §. 3. n. 55. Sanch. l. 4. Mor. c. 1. n. 40. Dicastil. de Pœnit. D. 2. n. 277. & D. 8. n. 305. & 315. & alii communiter docent, perejusmodi iterationem voti &c. nova inducitur obligatio: sed antiqua solum reperitur, aut confirmatur: ac proinde nihil speciale secum adfert, quod sit ad confessionem deferendum. Sed neque II. solemnitas votorum, v. g. castitatis, quæ in professione religiosa, vel Sacrorum Ordinum Subdiaconatus, Diaconatus &c. ex speciali institutione Ecclesiæ emititur, novam in actum oppositum malitiam inducunt: sunt enim ejusdem speciei: Sanch. de Matr. l. 7. D. 27. n. 27. ex communi: imò votum solenne castitatis non differt specie à voto simplici. Bonac. de impedim. q. 3. p. 4. n. 3. Sanch. D. 25. §. 15. Mor. c. 1. n. 6. Fill. tr. 10. n. 116. Tann. T. 3. D. 5. q. 4. d. 4. n. 63. Coninch. D. 31. de Matr. d. 6. n. 67. Laym. l. 4. tr. 5. c. 1. n. 4. Suar. de Relig. T. 3. l. 2. c. 9. Tamb. in meth. conf. l. 2. c. 7. §. 5. n. 32. & alii. Neque III. Circumstantia Novitatus aut minorum ordinum. Dicast. cit. Diss. 8. n. 325. & alii. Dian. l. 1. p. tr. 7. R. 7. non enim in his cernitur specialis & distincta ab ea, quæ omnibus incumbit, obligatio servandi castitatem. Neque IV. præcisè dignitas ipsius personæ peccantis, nisi fortè accedat scandalum; uti sanè plerumque accedit, si personæ in dignitate, aut gradu aliquo eminenti, v. g. sacerdotali, religioso &c. constitu-

R. P. Stoz Trib. Pœnit.

tæ peccant, Dicast. tr. 8. de Pœnit. D. 9. n. 378. ubi pro eadem sententia refert Lugo de Pœnit. D. 16. n. 179. & Sanch. de Matr. l. 7. D. 27. n. 33. Et hoc fortassis est, quod S. Bernardus voluit, cum alicubi dixit, nugas in ore secularium esse nugas, in ore sacerdotum blasphemias. Neque V. Status virginitatis. Dian. l. c. R. 10. Coninch. D. 7. d. 4. n. 19. Tambur. in Meth. conf. l. 2. c. 7. §. 4. n. 20. §. 8. n. 56. Dicast. de Pœnit. D. 9. d. 8. n. 433. Suar. de Pœnit. D. 22. f. 4. n. 6. & alii, nisi fortè violentia accedat, vel fraude, dolo, aliòve injustitiæ genere virgo defloretur. Tamb. dicto n. 56. Neque VI. cultus, seu religionis disparitas, qualis est inter catholicos, hæreticos, infideles, v. g. Judæos, Turcas &c. Azor. 3. p. l. 3. c. 29. q. 5. Tamb. n. 21. & alii, quorum sententiam Dian. 3. p. tr. 4. R. 138. se non damnare ait.

51. Jam verò VII. an & qualis exoritur intra gradus aut lineas ejusdem cognationis, breviter dicamus. Est autem cognatio triplex: Spiritualis una seu Sacramentalis; altera legalis; tertia naturalis seu carnalis, quæ alio nomine vocatur etiam consanguinitas. Distinguuntur quidem hæ cognationes inter se specie propter nimiam titularum, in quibus fundantur, diversitatem: an autem gradus ipsi, sive in linea recta, sive transversa, non est ita expeditum. Breviter tamen res ita se habet. Itaque Cognatio spiritualis oritur ex duobus duntaxat Sacramentis, Baptismi nempe & Confirmationis, & adfert novam speciem, non jam propter reverentiam sanguinis, sed Sacramenti, ex quo ortum habet; Sanch. l. 7. de Matr. D. 9. n. 9. Tamb. l. 2. c. 7. §. 7.

C

§. 7. n. 51. & ideo etiam hac consideratione reducitur ad aliquod genus sacrilegii, siquid adversus eam committatur. Nec ad alias personas extenditur, quam ad baptizantem & baptizatum, patrinum vel matrinam cum ipso baptizato, item ad parentes baptizati cum baptizante & patrino vel matrina. Idem est de Confirmatione, præterquam quod nomen baptizantis & baptizati mutetur in nomen confirmantis & confirmati. Ceterum conjunctio, quæ oritur ex Baptismo, non distinguitur specie ab ea, quæ ex Confirmatione suam trahit originem; utrobique enim est irreverentia contra spiritualem personarum conjunctionem: imò nec gradum à gradu in eadem conjunctione specie distingui docet Tamb. l. 1. unde etiam satis est dicere: commisi incestum spirituale. Addunt his alii tertiam cognitionis spiritualis speciem, quam dicunt oriri ex Sacramento pœnitentiæ inter confessarium & pœnitentem, sed non rectè: Non enim confessarius est verè ac propriè pater spiritualis, sed metaphoricè duntaxat. Dian. 1. p. tr. 7. R. 12. §. 56. Tamb. §. 4. n. 19. Fill. tr. 30. c. 5. n. 105. Bona. D. 5. q. 1. f. 2. p. 2. §. 3. diff. 3. n. 9. Imò neque VIII. Cognatio carnalis specie differt ab affinitate, ut S. Thom. 2. 2. q. 154. a. 9. & Cajet. ibid. docent, quos Tamb. §. 7. n. 49. & alii passim sequuntur. Hinc neque IX. gradus ipsi consanguinitatis & Affinitatis, sive in linea recta, sive transversa ullam inter se habent specificam, sed numericam duntaxat differentiam. Tamb. l. 1. Fill. n. 67. Dian. 1. p. tr. 7. R. 31. §. p. 3. tr. 4. R. 67. in resol. 31. & p. 4. tr. 4. R. 234. & p. 5. tr. 14. R. 56. §. Quare.

6. §. alii. Unde, ut idem Dian. 3. p. tr. 4. R. 101. sub finem notat, omnes incestus intra limites consanguinitatis & affinitatis ejusdem sunt speciei: & satis est dicere: commisi incestum naturalem. Quamvis, quod negari non potest, unus altero sit detestabilior, & tantò magis, quantò gradus communi stipiti vicinior est: omnium gravissimus & maximè execrabilis est, qui cum propriis parentibus committitur. Tandem X. de Cognatione legali similiter dicendum est, ejus gradus inter se solo numero differre, & satis esse dicere: commisi incestum legalem. Jam nec XI. ignorantia vel error vincibilis seu culpabilis novam actui addit speciem communiter docent: & ideo ejusdem speciei peccatum committitur, si die festo Sacrum omittatur &c. sive id fiat scienter, sive ignoranter, dummodo peccans adverterit debitum inquirendi, & periculum, cui se exponit. Neque XII. inveterata peccandi consuetudo. Suar. Reginald. Bonac. & alii, quos refert Dian. 1. p. tr. 7. R. 15. quibus addendus est Lugo de pœnit. D. 16. n. 201. ubi hanc sententiam doctè prosequitur & explicat.

52. Addit tamen novam & distinctam speciem I. circumstantia Sponsalium de futuro, adeò ut sive sponsus, sive sponsa fornicetur, gravem unus alteri inferat injuriam, non quidem a dulterii, sed aliam: per eam enim verè violatur jus, quod sponsi erga se invicem habent, ne quidemquam, excepto ingressu in Ordinem religiosum, agant, quod sponsaliorum executionem queat impedire: Palaus T. 5. tr. 28. D. 1. p. 22. n. 5. Laym. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. n. 6. Sanch. l. 1. de Matr. D. 2.

n. 5. Con'nch. D. 22. d. 1. n. 6. Dicast. tr. 8. De pœnit. D. 9. d. 8. n. 375. & in tr. de Matr. D. 1. d. 46. n. 663. & alii. II. si ad votum accedat juramentum circa eandem rem; tunc enim alia malitia est contra fidem DEO datam, alia contra obligationem, DEUM non adducendi in testem alicujus falsitatis. Sanch. l. 7. de matr. D. 27. n. 16. Tambur. in meth. conf. l. 2. c. 3. §. 2. n. 20. Lugo D. 16. n. 169. Dicast. D. 9. d. 8. n. 356. & alii. III. si ad votum obedientiæ religiosæ accedat præceptum Superioris, intendenti obligare sub peccato mortali. Nam & hîc interveniunt duæ malitiæ speciei distinctæ, una contra votum obedientiæ, altera contra præceptum Prælati: etsi enim inobediencia, quatenus est contra votum, sit ejusdem infimæ speciei, quia soli religioni & fidelitati erga DEUM adversatur; quatenus tamen est contra præceptum, non est infimæ speciei, sed accipit suam speciem ab illa virtute, ad quam res præcepta spectat: cum enim Superior aliquem virtutis actum præcipit, semper intendit honestatem talis virtutis, ut Lugo D. 16. de pœnit. f. 5. §. 2. n. 257. apud Tamb. c. 1. §. 16. n. 96. docet; v. g. cum Pontifex certo die jubet sacrum audiendum, censendus est honestatem religionis, cum ea auditio sit actus ejus virtutis, intendere, & ex ipsius motivo talem actum præcipere. Similiter si jejunium præcipiat in quadragesima, vel vigiliâ alicujus Sancti, censetur ex motivo temperantiæ, cum actus jejunandi ad eam spectet, principaliter præcipere. Unde violatio jejunij præcepti continet malitiam intemperantiæ, violatio festi ex

præcepto servandi est contra religionem, & sic de alijs. Et ideo Religiosus v. g. violans præceptum Prælati, debet etiam materiam præcepti in confessione explicare, ut cognoscatur, in qua specie sit actus, v. g. non est satis dicere: non obtemperavi præcepto Prælati, vel Ecclesiæ, sed necesse est dicere, & sufficit: non obtemperavi Prælati, vel Ecclesiæ præcipienti Missam, vel jejunium: prior enim transgressio religioni adversatur, posterior verò temperantiæ. Jam si ad ejusmodi præceptum etiam votum audiendi Missam, jejunandi &c. accedat, nova in tali transgressione malitia continetur contra votum Bonac. D. 5. q. 5. f. 2. p. 2. §. 3. diffic. 3. n. 24. & de eo nemo dubitat. Hinc Franciscanus feriâ sexta v. g. in quadragesima non jejunans, duo peccata committit, unum contra præceptum Ecclesiæ, & Superiorum id præcipientium, alterum contra votum obedientiæ, quo se ad servandam regulam obstrinxit, Bonac. de peccat. D. 2. q. 4. p. 3. n. 7. quòd si verò ejusmodi votum non fecisset, sed regula more alterius legis jejunium illud præscriberet, esset unicum peccatum. Sanch. l. 4. mor. c. 11. n. 42. & 53. & alii.

53. IV. Etiam circumstantia impotentiae ad copulam carnalem adfert specificam differentiam. Et ideo frigidus & evnuchus debent hanc circumstantiam explicare, cum faciat talem copulam esse etiam contra naturam, quia non habet finem à natura alioquin intentum. Sanch. de matrim. l. 7. D. 5. n. 14. Tamb. l. 2. c. 7. §. 4. n. 24. Dian. 3. p. tr. 4. R. 139. & p. 6. tr. 6. R. 35. Less. l. 4. de just.

just. c. 3. d. 6. n. 45. Lugo Disp. sæpius jam citata, n. 175. Dicast. D. 9. d. 8. n. 374. & alij tam communiter, ut Fill. *tr. 10. p. 2. c. 1. n. 23.* immeritò dixerit, rem esse valde dubiam. V. si habens votum v. g. castitatis, alteri simile votum non habenti sit seu consilio seu auxilio directa causa & auctor peccandi contra castitatem: peccat enim etiam ipse contra castitatem & suum votum; castitas enim (idem est de qualibet alia virtute) licet me directè non obliget, ut positivè procurem in alio ejus observantiam, obligat tamen indirectè, ne alios directè ac positivè inducam ad ejus violationem, Coninch. *de fide D. 15. d. 4. n. 79.* Palaus. *T. 1. tr. 4. D. 1. p. 13. n. 8.* Joan. Sancius in *selectis D. 47. n. 9.* Tamb. *c. 1. §. 17. n. 100.* Unde talis præter malitiam scandali (de qua non est dubium) tenetur etiam circumstantiam sui voti (siquidem jam antea non sit nota) aperire. Quanquam dici potest, indirectam illam, quam dixi, obligationem non provenire ex propria sed aliena castitate: votum verò emisum ex intentione voventis (hæc enim est obligationis votorum mensura) non ad alienam, sed propriam tantum castitatem custodiendam obligare, & idcirco circumstantiam voti, in inducente aliù ad peccandum, nihil speciale addere, atque adeo satis esse, si rationem & malitiam scandali modo infra tradendo exponat, Sanch. *l. 5. mor. c. 6. n. 10.* in simili, Tamb. *§. 5. n. 33.* Dian. *9. p. tr. 8. R. 66.* & alij. VI. Ratio officij, seu muneris publici, quod quis gerit, inducit obligationem justitiæ, & idcirco speciem peccati commissi transfert in aliam speciem, nempe injustitiæ, Laym. *l. 1. tr. 2. c. 3.*

n. 7. §. tertio nota. v. g. unusquisque ex charitate obligatus est impedire, si commode possit, sui proximi damnum, cui obligationi potest accedere alia v. g. justitiæ, quia nempe est Gubernator, aut publicum Magistratum gerit &c. jam si talis malum illud non avertat, non solum contra charitatem, sed etiam contra justitiam peccat, & idcirco sui status circumstantiam explicare tenetur. Quod intellige, si alios ab eo malo inferendo non avertat: si enim ipse tale damnum inferat, ratione sui officij non contrahit novam malitiam: vi enim sui officij non sua, sed aliena delicta impedire tenetur, Tamb. *l. 2. c. 8. §. 1. n. 2.* Dian. *1. p. tr. 7. R. 36.* Henriq. *l. 2. c. 6. n. 3.*

Circumstantia Quid?

54. Hæc circumstantia ad tria, ut supra n. 38. vidimus, capita reduci potest: ad rem concupitam; ad personam, ad quam peccatum terminatur, & ad effectum ex peccato subsecutum. Ad rem ergo quod attinet, I. si ea sacra sit, addit speciem sacrilegij. Nomine autem rei sacræ intelliguntur Sacramenta, vasa sacra, ut calices, vestes sacræ, item illa, quæ vulgato nomine Sacramentalia vocantur, ut aqua benedicta &c. item illa, quæ vel significant sacra, ut verba Sacræ scripturæ, vel representant sacra, ut Imagines Christi, Beatissimæ Virginis aliorum que sanctorum, Bonac. *de præcept. D. 3. q. 6. p. un. n. 4.* Et ideo sacrilegè peccat, qui rem sacram, v. g. calicem, aut positam in loco sacro sub custodia furantur, Bonac. *n. 7.* qui verbis Sacræ scripturæ abutuntur ad superstitiones, ridicula, jocos, hæreses confirmandas:
item

item qui rebus divinis miscent misticam lascivam aut vanam. Reginald. l. 19. n. 57. Bonac. n. 5. item qui indecorè pingunt imaginem sacram, v. g. B. Virginis ad modum feminæ vanæ: item qui reliquias Sanctorum irreverenter tractant, Bonac. n. 6. item qui abutuntur vasis aut vestibus sacris ad se vestiendum, ad bibendum ex illis &c. Reginald. n. 57. Bonac. n. 7. item qui Sacramenta indignè & irreverenter tractant, quod fit, si ea in statu peccati mortalis constituti administrant, recipiunt, aliquid contra eorum substantiam admittunt, aut ad vana & superstitiosa velut media adhibent, ut infra p. 3. n. 326. dicitur. Reginald. l. c. Bonac. n. 8. & alij.

55. II. Quantitas verò materiæ, circa quam actus versatur, non addit novam malitiam specie distinctam: malitia enim furti v. g. non in eo consistit, quòd parum sit vel multum, quòd auferitur, sed in eo, quòd auferatur alienum invito rationabiliter domino: quæ sanè in omni seu parvo seu magno furto reperitur. Illud tamen hoc loco bene est advertendum, quòd in his, quæ ex quantitate materiæ possunt esse peccata vel venialia vel mortalia, necessarium omnino sit, ut ante omnia deveniamus ad eam quantitatem, quæ ad peccatum mortale constituendum requiritur, & sufficit: tum enim hac supposita dicemus, id, quòd istà majus est, speciem intra illud genus peccati non mutare; sed aggravare, & quidem tantò gravius, quantò major fuerit ille excessus: sic si ponamus, in genere furti sufficientem ad peccatum mortale materiam esse unum talarum, quidquid supra illum est, non

addit novam speciem, sed eam, in qua est ipsum furtum, tantum aggravat, prout majus vel minus fuerit illud augmentum. Sicut furtum 5. talarum gravius est illo, quòd est trium; gravius est, quòd est 100. vel mille, quam quòd est decem, viginti &c. & ita in similibus. III. Intentio non addit novam speciem: gravissimum ergo & intensissimum odium est ejusdem speciei cum illo, quòd est valde remissum & languidum. Suar. T. 4. in 3. p. D. 22. s. 4. n. 13. & alij. Nec IV. Duratio actus, quamcunque longa sit, per se mutat ejusdem actus speciem. Valq. T. 4. in 3. p. 9. 91. a. r. dub. 4. n. 5. Bonac. D. 5. q. 5. s. 2. p. 2. §. 3. diff. 3. n. 28. & alij. An autem & quomodo diversitas præceptorum diversificet peccata, dicitur infra.

56. Si personæ, ad quam terminatur peccatum, conditio aut qualitas spectet ad singularem & specie distinctam virtutem, adfert specificam differentiam. Et ideo si is, qui occiditur, aut percutitur, sit parens occidentis &c. ad speciem homicidij additur malitia parricidij; sacrilegij verò, si sit persona DEO sacra. Bonac. de panit. D. 5. q. 5. s. 2. p. 2. §. 3. diff. 3. n. 15. ex communi: similiter si is, cujus fama per detractionem, honor per contumeliam &c. læditur, sit parens (quo nomine venit etiam avus, & proavus) detrahentis &c. detractioni, contumeliæ &c. superadditur malitia contra pietatem, quæ est specialis virtus, parentibus &c. debita. Tamb. in meth. conf. l. 2. c. 5. §. 1. n. 2. Bonac. n. 15. & alij.

Ceterum an vota & juramenta differant specie ex diversitate materiæ voto vel juramento firmata; item blasphemæ

miæ ex diversitate eorum, in quas jactantur, detractioes ex diversitate bonorum famæ, imprecationes ex diversitate malorum, quæ quis alteri imprecatur &c. constabit infra in catalogo peccatorum, ubi de his & similibus in particulari agetur. De incestu, an ex diversitate conjunctionum inter personas oriatur specifica differentia, jam supra n. 51. dictum est. An autem effectus peccati sit in confessione necessariò aperiendus, jam supra n. 41. monui, infra decidendum esse.

Circumstantia Ubi?

57. In Loco duæ ferè conditiones aut qualitates in considerationem venire solent, an ex iis specialis malitia in ipsum actum, qui in tali loco committitur, derivetur. Et hæ sunt, si locus sit sacer, aut publicus. Itaque si ob loci, in quo peccata committuntur, sanctitatem & reverentiam, quæ tali loco competit, ab Ecclesia (ab hujus enim constitutione res ista pendet & decidenda est) speciali aliquo religionis præcepto expressè prohibeantur quædam opera, ob istam prohibitionem contrahunt etiam specialem malitiam ratione religionis, cui ob illud præceptum specialiter etiam opponuntur. Et ejusmodi opera sunt tria. I. furtum in loco sacro rei etiam non sacræ, siquidem ea res ad locum illum spectet ad modum custodiæ, & in eodem velut in asylo aservetur, vel per modum pignoris, depositi aut mutui sub illius sit potestate. Less. de justit. l. 2. c. 45. n. 14. Coninch. D. 7. d. 4. n. 22. Reginald. l. 15. c. 6. n. 42. & alii. II. Sanguinis aut seminis humani culpabilis & injuriosa effusio, Laym. l. 5.

tr. 5. c. 5. n. 7. Et quid em sanguinis effusio debet esse enormis, & ex injuriosa & gravi percussione aut vulnere: & idcirco specialem malitiam ratione loci sacri non continet, si pauculæ tantum guttulæ effluant, quia non est effusio, neque si fiat ex venæ sectione, quia non est injuriosa; neque si ex levi percussione vel vulnere, v. g. narium in rixa puerorum fiat, et si copiosus sanguis effluat. Busenbaum l. 6. tr. 3. c. 3. Laym. n. 8. & alii. Seminis verò humani effusio, ut ratione ejusdem loci sacrilega sit, debet esse notoria & illicita, sive dein fiat per voluntariam pollutionem (probabiliter tamen non etiam per occultam) Dian. l. p. tr. 7. R. 26. & p. 7. tr. 11. R. 31. & p. 9. tr. 9. R. 5. ubi ipse contrariæ sententiæ adhæret; Suar. T. 1. de Relig. l. 3. c. 1. n. 4. sive per carnalem copulam fornicariam, imò etiam conjugalem. Sanch. mox referendus. n. 8. si hæc ob urgentem necessitatem, aut periculum incontinentiæ à mortali non excusetur. Laym. n. 8. Sanch. l. 9. de matr. D. 15. n. 9. Coninch. q. 83. a. 3. dub. 1. n. 230. & seq. & alii. Et hæc actiones ex speciali Ecclesiæ prohibitionem ob reverentiam loci sacri continent specialem rationem sacrilegii.

58. Quæ sequuntur, etsi & ipsæ sint ab Ecclesia prohibitæ, non tamen ita, ut ea de causa reddantur sacrilegæ. Itaque III. specialiter etiam prohibita est omnis actio, quæ est contra libertatem vel immunitatem Ecclesiæ, qualis est extractio violenta confugientium ad ecclesiam, si quidem tali privilegio jure gaudeant; Laym. l. 4. tr. 9. c. 3. n. 14. qui hoc ipso cap. à n. 6. ostendit, quænam sint delicta, quorum reus si quis sit, dicto

dicto privilegio, ut gaudeat, non est dignus. IV. Processus seu tumultus iudiciorum secularium, ex cap. *Decet. de immunitate Ecclesiarum. in 6.* Et præterea V. nundinatio, mercatus & alia profana clamorosa, quæ de se impediunt cultum divinum. Reginald. l. 15. c. 6. n. 42. apud quem n. 44. Fumus damnat peccati mortalis eos, qui in fixo certoque loco sedentes vendunt imagines, candelas &c. sed ipse Reginaldus hoc excusat. Procedit autem hæc doctrina, etsi aliquis sola mente consentiat in ipsa opera patranda in ipsa Ecclesia; secus si in Ecclesia existens consentiat in eadem opera extra Ecclesiam perpetranda. Dicast. tr. 8. D. 9. d. 8. c. 3. q. 2. n. 656. Bonac. de præcept. D. 3. q. 6. p. un. §. un. n. 18.

59. Ceterum nomen loci sacri in ordine ad effectum refugii seu asyli latius accipitur, quam in ordine ad sacrilegii malitiam contrahendam: si enim priori modo accipiatur nomen loci sacri, eo intelligitur non sola Ecclesia cum suis Capellis, sed etiam Sacrificia, cæmeteria fidelium sepulturæ destinata auctoritate Episcopi, campanile, turris, tectum, scalæ, atrium, porticus &c. Monasteria religiosorum quoad clausuram, id est, claustrum, dormitorium, hortum, domum familiæ, & animalium, hospitalia auctoritate Episcopi erecta, de quibus omnibus videri possunt Diana in Summa V. Immunitas Ecclesiarum. à n. 2. usque ad n. 12. Sanch. l. 9. de matr. D. 15. n. 23. §. 42. Tamb. l. 2. r. 7. §. 5. n. 40. & alii. At verò si de loco sacro, quatenus ex eius sanctitate, quæ violatur, sacrilegii malitia in actum derivatur, sit sermo, non tam amplè accipitur, quam an-

tè; hic enim in odiosis versamur, antè autem eramus in favorabilibus. Itaque in ordine ad hunc effectum nomen loci sacri intelligitur sola Ecclesia cum suis adherentibus Capellis consecrata, vel saltem ab Episcopo benedicta, & cæmeterium divinis officiis celebrandis, aut fidelium sepulturæ destinatum? In his ergo solis, si, quæ priori numero recensita sunt, delicta committantur, malitiam sacrilegii contrahunt; non autem, si in aliis, quæ memoravimus, locis fiant. Dicast. tr. 8. D. 9. d. 8. c. 3. q. 5. n. 667.

60. Jam verò quod ad reliqua peccata in loco sacro etiam publicè commissa attinet, ex hoc quidem capite non contrahunt malitiam sacrilegii. Et idcirco oscula, tactus & locutiones turpes, modò sine seminis effusione fiant, non sunt sacrilega, nec specialiter in eorum confessione locus aperiendus: Sanch. n. 21, Navar. in man. c. 6. n. 10. Reginald. l. 15. c. 6. n. 42. Bonac. de peccatis D. 2. q. 4. p. 3. n. 9. Tamb. n. 38. & alii. Ratio est, quia sacrilegium hoc, ut Sanch. ibid. notat, committitur ex eo, quòd vel Ecclesia, & quidem non nisi per sacrorum canonum constitutionem, violetur, vel immunitas & securitas ad eam confugientium auferatur: atqui nec per tactus quantumcunque turpes (seclusa tamen semper pollutione) nec per alia peccata, præter prædicta, violatur Ecclesia: ergo &c.

61. Dixi autem: *Ex hoc quidem capite.* Si quis enim alia in loco sacro cum magna Ecclesiæ irreverentiâ exerceret, v. g. amasiam publicè ante altare lascivè tangeret, oscularetur, lascivas comœdias in templo repræsenteret, non esset negandum,

gandum, hunc talem sacrilegii scelus in sua propria specie commissurum, etiam seclusa omni humana prohibitione: quia esset gravis irreverentia divini cultus, atque adeo ipsius summi DEI notabilis injuria. Tamb. n. 39. & Lugo D. 16. f. 10. n. 467. ab ipso relatus. Et universim in omnibus peccatis, commissionis & externis, in templis commissis Lugo. n. 466. apud Dicast. tr. 8. de penit. D. 9. dub. 8. c. 3. q. 2. n. 657. consentientem, agnoscit aliquam irreverentiam, propter loci sanctitatem, ratione cujus indecens videtur, ut locus divino cultui & obsequio deputatus, convertatur in locum offendendi DEUM: quod ipsum etiam Reginald. n. 41. monet.

62. Hæc de loco, ut sacer est: de eo, ut est publicus, aliud, quod hoc loco tenendum sit, non superest, quam quòd ex ista loci conditione nulla in actum specifica malitia refundatur, per se loquendo: quod addo propter rationem scandali, hæc enim actui, si in publico exerceatur, sæpe supervenire potest, quantumvis alioqui ille si alibi fieret, subinde etiam licitus esset & honestus, sic conjuges si actum matrimonii in publico foro exercerent, graviter utique peccarent peccato scandali, aliàs non peccaturi, si in occulto clam aliis matrimonio uterentur. Et huic scandalo obnoxii sunt ferè omnes peccantes publicè, cum sicut ex una ove morbida inficitur torus grex, ita etiam uno publicè fornicante aut aliud scelus committente totus populus maculetur, ex cap. sed illud, dist. 45. quod vel maximè in Prælatos jactari potest, qui ex cap. Præcipuè II. q. 3. tot mortibus digni sunt,

quot perditionis exempla transmittunt. Reginald. n. 45. Coninch. D. 7. d. 4. n. 22.

Circumstantia Quibus auxiliis?

63. Dat novam speciem, si in usu talium instrumentorum adsit specialis prohibitio obligans sub mortali, vel in applicatione talium mediorum appareat specialis aliqua indecentia aut malitia contra aliam specialem virtutem, uti si Sacramentis, v. g. pœnitentiæ, velut medio utaris ad committendum v. g. furtum. Dicast. l. c. n. 667. illa enim est specialis malitia contra religionem, & specialiter in confessione explicanda. Quod universim de quocunque medio seu instrumento, adferente ex se aliam malitiæ speciem, dicendum est. Idem est, si sacrâ Eucharistiâ velut medio abutaris ad exercenda veneficia &c.

64. At verò si auxiliator vel concursa peccati sit alius homo, distinctione opus est. Vel enim pœnitens istum alium inducit ad cooperandum suo peccato, vel non? In hoc posteriori casu, proprio ipsius pœnitentis peccato nihil malitiæ novæ accedit, & idcirco non est necessarium, ut pœnitens dicat, an solus fecerit, vel habuerit socios delicti. Suar. D. 22. f. 4. n. 16. Tamb. l. 2. c. 1. §. 10. n. 70. In priori autem casu, quando nimirum intercedit inductio alterius personæ, cujus opera ad peccatum perpetrandum quis utitur, qualitas ejusmodi personæ sæpe tribuit novam speciem. Tamb. n. 71. v. g. si filium inducas ad suum ipsius parentem inimicum tuum occidendum; tunc enim tua inductio ad hoc homicidium præter malitiam scandali

dali contineret etiam malitiam patricidii contra pietatem. Item si alium voto castitatis obstrictum inducas, ut suis impudicis tactibus te polluat, contrahis malitiam etiam sacrilegii contra religionem, & teneris istam personam sacra circumstantiam specialiter explicare: quod intellige, si persona, cujus operam ad peccandum uteris, suum ad tuum peccatum concursum voluntariè præster, & peccet; si enim in eo concursu à peccato, quacunquè de causa, excusetur, non erit illa personam circumstantiam specialiter explicanda, v. g. si is, cujus operam ad pollutionem in te procurandam adhibes, dormiat, vel in alio simili statu sit, in quo non sit rationis compos. An autem & quomodo numerus personarum, ad concurrendum cum tuo peccato inductarum, sit exponendus, dicitur infra, ubi de scandalo.

65. Tandem in divinationibus non est necesse exprimere, an factæ sint per somnia, aërem, aquam, terram, stellas, carmina & similia, per quæ quis divinavit: hæc enim non mutant speciem. Dian. 1. p. tr. 7. R. 46. & 66. Reginald. l. 6. c. 4. n. 114. Bonac. D. 5. q. 5. s. 2. p. 2. §. 3. diff. 1. n. 5. Sanch. l. 2. Mor. c. 38. n. 12. Tamb. l. 2. cap. 2. num. 14. & alii.

66. Quoniam autem divinationes non fiunt, nisi intercedente aliquo pacto cum dæmone, idcirco videndum, quale hoc sit, implicitum vel explicitum, etsi enim alioqui explicitum ab implicito non videatur differre, quia tamen in pacto explicito semper intervenit actuale cum dæmone commercium, & promissio ei facta, idcirco etiam videtur continere ma-

R. P. Stoz Trib. Panit.

litiam essentialiter distinctam ab ea, quæ est in pacto implicito; in isto enim nihil istorum reperitur. Unde etiam specialiter in confessione explicandum est, si divinationes fiant cum expresso pacto cum dæmone, ut in judiciaria astrologia de eventibus futuris liberis; in chyromantia, & auguriis, quando juxta leges suas fiunt. Tamb. n. 15. & alii. Ceterum divinationes per pactum duntaxat implicitum possunt quandoque excusari à peccato mortali, nempe tunc, cum vel intercedit simplicitas, & ignorantia non crassa & affectata, vel fides certa non adhibetur, sed tantum timor quidam aut suspicio futuri eventus concipitur. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 4. Suar. T. 1. de relig. l. 2. de superstit. c. 18. n. 6. Sanch. l. 2. c. 38. n. 19. & 21. Et idcirco, qui Ægyptios aut Zingaros, ut vocant, de fortuna sua aut aliorum consulunt, per se peccant quidem mortaliter; si tamen id solius curiositatis, vel risus, vel joci causâ faciant, ut sit communiter, venialiter tantum. Sanch. n. 20. & 48. & alii.

Circumstantia Cur?

67. Tribuit actui malo malitiam, eamque vel numero vel specie diversam, prout nimirum objectum electionis specie vel numero differt à fine. Itaque quando in ipso fine extrinseco reperitur specialis malitia contra aliam distinctam virtutem, ut si fureris propter fornicandum, propter committendum homicidium &c. ejusmodi electio sive furtum duplicem malitiam specie distinctam habet, unam intrinsecam ex proprio objecto, alteram extrinsecam ex fine. Tamb. l. 2. c. 1. §. II. n. 74. Suar. D. 22. s. 4. n. 8. Reginald. l. 15.

D

l. 15. c. 7. n. 47. & alii passim. Et idcirco hæc circumstantia necessariò est explicanda. Quòd si media sint ejusdem cum fine malitiæ specificæ, & ordinariè cum eodem soleant esse conjuncta, censentur idem numero peccatum cum fine. Suar. n. 24. & alii. Unde oscula, tactus impudici & similia, etsi ipsa de se sint peccata mortalia specialiter confitenda, tamen si fiant ex intentione copulæ futuræ, unum peccatum cum actû principali constituunt, si copula statim sequatur; idcirco etiam in confessione non sunt peculiariter explicanda. Dian. 4. p. 17. 4. R. 205. ubi etiam ad similes tactus &c. copulam mox subsequentes extendit.

68. Dubitant hîc, an tam finis, quàm peccatum, assumptum tanquam medium ad illum, possint velut distincta peccata separatim explicari, dicendo, furatus sum, & mox habui voluntatem peccandi, absque eo, quòd explicetur ordo unius ad aliud. Dian. 1. p. 17. 7. R. 23. Suar. f. 9. n. 9. & alii affirmant. Sed Tamb. n. 76. Lugo. D. 16. n. 652. negant; saltem cum prima vice ejusmodi peccatum est aperiendum: aliàs enim non explicaretur tunc peccatum, quod fuit commissum, sed aliud; in ea enim separatione significaretur, duo peccata commissa esse, cum tamen unum duntaxat sit perpetratum, duplici malitia infectum. Sed de hoc redibit quæstio infra.

69. Si tamen finis contineat malitiam solum venialem, non est necessariò aperiendus: ut si confitearis ad caprandam vanam gloriam, aut fureris ad inanem aliquam pompam ostendendam: habet enim se finis iste, ut alia peccata venia-

lia, quæ non esse necessariam confessionis materiam constar.

70. Imò si finis nullam aliam habeat malitiam præter malitiam objecti seu medii, omnino non est explicandus: ut si quis omitat sacrum propter studium, aut etiam longiores preces privatim domi recitandas &c. satisfacit dicendo: omisi sacrum, quia studium, oratio &c. non habent aliam malitiam ab ipsa omissione. Tamb. n. 74. Suar. D. 22. f. 4. n. 11. Coninch. D. 7. d. 4. n. 24. & Dicast. tr. 8. D. 9. d. 8. c. 4. n. 693. Lugo. D. 16. n. 479. & alii passim.

Circumstantia Quomodo?

71. Quandoque etiam addit specificam differentiam, cum nimirum speciali alicui virtuti repugnat. Hinc violentia, quæ nonnunquam reperitur in modo auferendi alienum, constituit novam speciem rapinæ in furto, ut si fureris, domino rei sciente & renitente. Tamb. l. 2. c. 5. §. 1. n. 3. Vis, quæ reperitur in virginis renitentis oppressione, constituit speciem stupri in genere luxuriæ: opponitur enim ea Justitiæ: sic & fraus, ac dolus. Tamb. c. 7. §. 8. n. 59. Less. l. 2. c. 10. d. 1. Hæc etiam si quis ex formali contemptu transgreditur præceptum, alioqui in se ipso peccat graviter. Etsi alioqui contemptus sit circumstantia quedam generalis, in quolibet peccato inclusa (cum omnis peccator contemnat vel vilipendat, vel rem ipsam præceptam, vel præcipientis seu DEI, seu hominis auctoritatem) si tamen ipsa transgressio ex directa & formali vilipensione vel præcepti, vel ipsius præcipientis seu DEI seu hominis proveniat, mutat speciem in-

obe-

obedientiæ, additque novam malitiam contra reverentiam seu observantiam superioribus debitam. Palæus *T. 1. tr. 2. D. 2. p. 9. §. 2. n. 6.* Bonac. *de præcept. D. 2. q. 3. p. 5. n. 10.* Laym. *l. 1. tr. 3. c. 7. n. 4.* Sanch. *l. 1. Mor. c. 5. n. 11.* Suar. *de Leg. l. 3. c. 28. n. 24.* Et idcirco hæc circumstantia specialiter est in confessione explicanda. Bonac. *n. 16.* & alii communiter. Sic etiam si quis hominem à se jam occisum adhuc multis vulneribus confodiat vel membratim discerpat, jecur, cor &c. extrahat, contrahit specialem malitiam feritatis seu crudelitatis. Tamb. *l. 2. c. 6.* Lugo *D. 16. f. 12. n. 497.* Bonac. *D. 5. q. 5. f. 2. p. 2. §. 3. diff. 3. n. 18.* Suar. *D. 22. f. 4. n. 13.* Dicast. *tr. 8. D. 9. d. 8. c. 5. n. 704.* Et hoc multo magis, si id in vivo attentet. Quod ipsum etiam alij dicunt de eo, qui bestiam v. g. canem ex nulla alia causa, quam ad se oblectandum, aut dominium, quod in bestias habet, ostendendum excoriat, & vivum affat: est enim hæc crudelitatis quædam species.

72. Reliqui modi, ut est magna intensio, vel nunquam, vel raro admodum mutant speciem malitiæ, sed malitiam intra eandem speciem solum augent. Reginald. *l. 15. c. 8. n. 50.* Et ideo in ordine ad confessionem faciendam non sunt in consideratione. Quæcumque ergo odium, ex quo alium occidis, grave sit; quamcunque amor, ex quo fornicaris, magnus sit & calidus, ex hoc præcisè capite nullam novæ malitiæ speciem contrahis. Suar. *l. c.*

Circumstanti Quando?

73. Ferè semper tantum auget mali-

tiam actus intra eandem speciem, ut si quis peccat die festo, Dominico, in quadragesima, Sabbato sancto, die Parasceves, aut Paschatis, aut quo quis Sacramenti refectus est &c. nihil enim in his diebus reperitur, quod in morali estimatione eò usque augeat malitiam actus, ut eam etiam ad novam transferat speciem Lugo *n. 523.* Suar. *D. 22. f. 4. n. 21.* Tamb. *l. 2. c. 7. §. 5. n. 41.* Dicast. *tr. 8. D. 9. d. 8. n. 722.* Bonac. *D. 5. q. 5. f. 2. p. 2. §. 3. diff. 3. n. 29.* Dian. *1. p. tr. 7. Reg. 32.* Coninch. *D. 7. d. 4. n. 27.* Navar. in *Man. c. 6. n. 9.* nisi fortassis ex aliquo capite DEO ejusque cultui notabilis aliqua irreverentia irrogetur, ut, si quis ludos publicos, præsertim obscænos comædias, aut spectacula ludicra in ipso die Veneris Sancto v. g. perinde ut tempore bacchanalium, vellet exhibere; videretur enim hæc gravissima irreverentia erga sacratissimum illum diem, quo memoria Dominicæ passionis specialiter ab Ecclesia recolitur. Lugo *n. 524.* Tamb. *l. c.*

74. Sed & ratione specialis præcepti graviter obligantis contingere potest, ut circumstantia temporis addat speciem, ut, si quis feriâ sextâ vel in vigilia alicujus Sancti, aut in quadragesima comedat carnes, die festo omittat sacrum, exercent labores serviles, aut alia opera prohibita.

75. Sed quid si eodem die duplici titulo, aut præcepto audiendum sit sacrum, jejunandum; ut si in diem Dominicum incidat festum alicujus Sancti, v. g. S. Jacobi Apostoli; si vigilia S. Matthiæ occurrat feriâ sextâ quatuor temporum quadragesimæ: Num qui sacrum tunc omittit, violat jejunium &c. plura committit peccata? ita quidem sentit Coninch.

D. 2

D. 7.

D. 7. d. 6. n. 47. Reginald. l. 6. n. 129. Verùm rectius id negant Bonac. n. 24. Suar. n. 22. Sanch. l. 9. de Matr. D. 15. n. 6. & l. 1. Mor. c. 14. n. 9. Tamb. l. 2. c. 1. §. 16. n. 98. Excipe, nisi alius distinctus specie titulus concurrat, ut si ad præceptum jejunandi, audiendi sacrum &c. accedat etiam votum; tunc enim utriusque hæc circumstantia esset aperienda. Suar. Bonac. Sanch. l. cit. & est in confesso.

76. Duratio seu mora in peccato, quamcunque ea longa sit & diuturna, non transfert peccatum in aliam speciem, per se loquendo: quod addo, quia per accidens ratione accedentis perfectæ advertentiæ potest fieri, ut peccatum, quod ex imperfectione actûs, seu defectu plenæ advertentiæ tantum est veniale, fiat mortale, de quo nemo dubitat. Peccatum ergo, ex suo genere veniale, aut mortale in tali specie, quacunque morâ continuetur, non fiet illud mortale, nec istud in alia specie constituetur, quia ratione moræ seu durationis præcisè semper retinet suam, in qua verè est, speciem. An autem & quomodo nihilominus debeat aliquando à penitente præsertim ab inveterato peccatore explicari, dicitur p. 3. n. 177. & maximè à n. 600.

ARTICULUS VII.

Deducuntur ex dictis nonnulla n. sitatiora documenta ad facilitandam confessionem.

77. I. Peccata mortalia omnia, quantum humana & morali diligentia adhibita fieri potest, necessario in sua, in qua verè sunt, specie sunt exponenda. Et id-

circo etiam omnes omnino circumstantiæ, quæ speciem actûs mutant, non possunt in Confessione, nisi sacrilegè, reticeri. Hæc est communis & indubitata Theologorum sententia, fundata partim in auctoritate Concilij Trident. *sess. 14. cap. 5. & can. 7.* partim etiam, quia nullum peccatum mortale remittitur sine altero; quæ est rursus certa sententia: ergo omnia & singula sunt aperienda in confessione, cum nullum remittatur, nisi quod ad hoc factum tribunal est delatum.

Debent verò hæc peccata esse illa, quæ post Baptismum sunt commissa: ea enim, quæ ante Baptismum committuntur, per ipsum Baptismum remittuntur, nec reservantur ad sacramentalem absolutionem, post Baptismum à legitimo Judice conferendam.

78. II. Circumstantiæ impertinentes non sunt apta confessionis materia, & idcirco omnino reticendæ; speciem enim peccati nec mutant, nec augent, nec minuunt, & idcirco etiam impertinentes vocantur. Ad quid ergo confessionem deferantur?

79. III. Circumstantiæ generales, seu, ut alio nomine compellantur, transcendentales non sunt specialiter in confessione exprimendæ. Suar. *D. 22. f. 4. n. 15. Bonac. diff. 3. n. 23.* Ubi licet solum loquantur de ingratitude, eadem tamen est ratio reliquarum sub hoc nomine comprehensarum circumstantiarum: cum enim, hoc ipso quod generales, sint imbibitæ in quovis mortali peccato, per se intelliguntur; supervacaneum ergo est, eas specialiter explicare, & dicere, se, cum die festo sacrum omisit, DE O ingratum